

Skomager bliv ved din læst

Skomager blev ved din læst

Eller noget om købstadshåndværkere fra før midten af 1800-tallet

Disposition

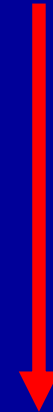
- Lidt om afgrænsning og størrelsesforhold
- Hvad er et laug?
- Problemfelter og kilder i relation til laug
- Andre kilder
- Om det at arbejde med laugsarkiver
- Den genealogiske mission

Lidt om afgrænsning

Forhold i købstæderne

Indtil midten af
1800-tallet

Ikke Landhåndværkere

Næringsloven 1862 er
IKKE ensbetydende
med, at alt bliver givet
frit

Københavns
Sadelmagerlaug

Regnskabsprotokol
1554-83

Ikke om
organisationerne

Eksempelvis
Industriforeningen i
København 1838ff

1897	1903	<u>Kontingentindbetalingsbog, afregning med inkassatorer</u>
1896	1922	<u>Kontingentindbetalingsbøger, alfabetisk</u>
1901	1918	<u>Kontingentindbetalingsbøger, kronologisk</u>
1870	1884	<u>Kontingentrestancebog, alfabetisk</u>
1870	1879	<u>Kontobog vedr. ejendommen og dens drift</u>
1871	1897	<u>Kontobøger</u>
1908	1916	<u>Kopibog for kontingentindbetalinger, udenlandske medlemmer</u>
1840	1929	<u>Kopibøger</u>
1900	1912	<u>Kopibøger vedr. annoncering</u>
1872	1909	<u>Korrespondance</u>
1917	1917	<u>Korrespondance for Industrieretningens virksomhed</u>
1884	1894	<u>Korrespondance vedr. Industriforeningens ejendom</u>
1918	1929	<u>Korrespondance vedr. medlemmer af Industriforeningen</u>
1911	1911	<u>korrespondance vedr. vandforsyning og installationer</u>
1916	1919	<u>Korrespondance, indgået og udgået, vedr. medlemmer</u>
1909	1909	<u>Korrespondance, Landsudstillingen i Århus 1909</u>
1872	1909	<u>Lejekontrakter og korrespondance vedr. lejemål</u>
1883	1914	<u>Licitationer mm.</u>
1906	1914	<u>Lister vedr. kontingentopkrævninger</u>
1838	1919	<u>Love for Industriforeningen</u>
1936	1960	<u>Materiale vedr. bridgeklub</u>
1892	1892	<u>Materiale vedr. Det sjette danske industrimøde</u>
1892	1892	<u>Materiale vedr. Det sjette danske Industrimøde 1892</u>
1913	1913	<u>Materiale vedr. Industri kongressen</u>
1900	1900	<u>Materiale vedr. Nordisk Håndværks- og Industrimøde i Kbh.</u>
1959	1972	<u>Materiale vedr. skakklub</u>
1838	1911	<u>Medlemslister, alfabetisk</u>
1896	1922	<u>Månedsbalancebøger</u>
1972	1973	<u>Notater vedr. regnskabsføringen</u>
1914	1918	<u>Ombygning af Industriforeningens ejendom</u>
1893	1899	<u>Ombygning af østfløjen</u>
1882	1882	<u>Oversigt over udlejningsforholdene i Industriforeningens ejendo</u>
1900	1900	<u>Papirer med oplysninger om industrielle forhold i Frankrig</u>
1900	1900	<u>Papirer med oplysninger om industrielle forhold i Tyskland</u>
1838	1919	<u>Papirer vedr. bestyrelsen</u>
1892	1892	<u>Papirer vedr. Folketoget til Amalienborg i anledning af kongepar</u>
1878	1923	<u>Papirer vedr. Industriforeningens personale</u>
1895	1895	<u>Papirer vedr. Københavns kommunes fest for udenlandske journ</u>

Hvem var medlemmer af Industriforeningen i x købstad?

Var der fag, der var mere fremme i skoene?

Husflid

Fabriksdrift

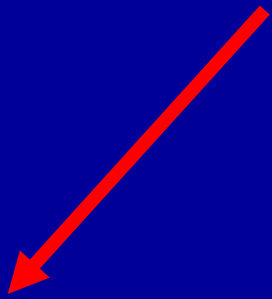
Købstadshåndværkere

I det omfang de er
organiseret

Hvad er en købstad?

En by med særlige privilegier

Handel og håndværk

Skattemæssige privilegier

Styremæssige

Slå op i f.eks. TRAP

Her Traps 4. udgave

INDHOLD AF FJERDE BIND

	Pag.
MARIBO AMT	1—260
Købstæder: Maribo p. 9 — Nakskov p. 21 — Nykøbing p. 60 — Nysted p. 53 — Rødby p. 46 — Saksøbing p. 39 — Stubbekøbing p. 80.	
Herreder: Falsters Nørre-Hrd. p. 213 — Falsters Sønder-Hrd. p. 236 — Fuglse p. 139 — Laalands Nørre-Hrd. p. 112 — Laalands Sønder-Hrd. p. 88 — Musse p. 172.	
Sogne (og Landkommuner):	
Aastrup (egen Komm.)	258
Alslev, se Nørre- og Sønder-Alslev.	
Arninge (egen Komm.)	92
Askø (egen Komm.)	171
Gurreby (Skovlænge-Gurreby Komm.) .	107
Halsted (Halsted-Avnede Komm.)	129
Herredskirke (Herredskirke-Løjtofte Komm.)	127

Ikke

- Sønderjyske Flækker

Først i 1911/12 overhaler
bybefolkningen
landbefolkningen i tal

Tilbage i 1600-årene:
Bybefolkningsprocent på ca. 20

Mange købstæder: Fra tiden
før 1650erne: 83 købstæder

Tabet af Skåne: Danmark
mistede 18 købstæder

1672:

De 4 største købstæder: Ålborg,
Helsingør, Odense og Århus mellem
4.200 og 3.500 indbyggere

De 12 mindste havde under 500
indbyggere

1870:

De 4 største købstæder:

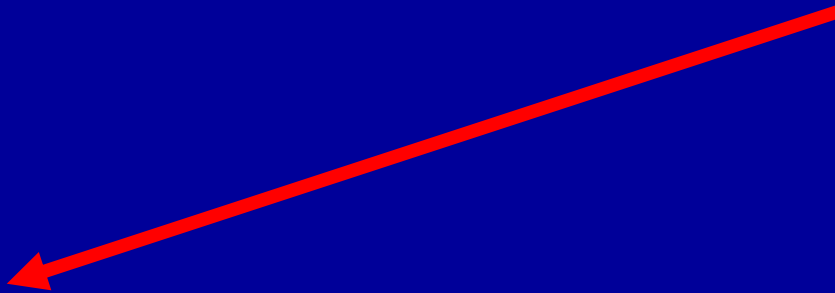
Odense, Århus, Ålborg og
Randers mellem 17.000 og
11.400 indbyggere

4 købstæder fortsat
under 1000 indbyggere

Behov for vejvisere

Langt mere nunceret befolknings sammensætning
ende på landet

Kun en mindre del havde borgerskab

Ufaglærte
Dajlejere
Matroser
tjenestefolk

Det specielle:

Styreform og privilegier

Privilegier til at drive
handel og håndværk

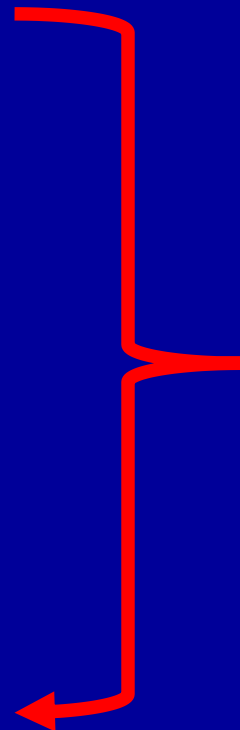
Økonomiske privilegier

Medbestemmelse

Domstole

Administration

Eksistens og
fravær af
kilder

Det er købstaden, der besidder
privilegierne

Købstadsmarkjorde

Slangerup /Frederikssund

Esbjerg købstad: 1899

Silkeborg: 1900

Herning: 1913

Brønderslev: 1921

KØGE BY^S
HISTORIE

1288 ✚ 1988

Bind I: 1288 – 1850

Hvad er et laug?

Fagligt afgrænset sammenslutning af næringsdrivende i købstæder, der varetog en række af medlemmernes økonomiske, faglige og sociale interesser over for samfund og øvrighed

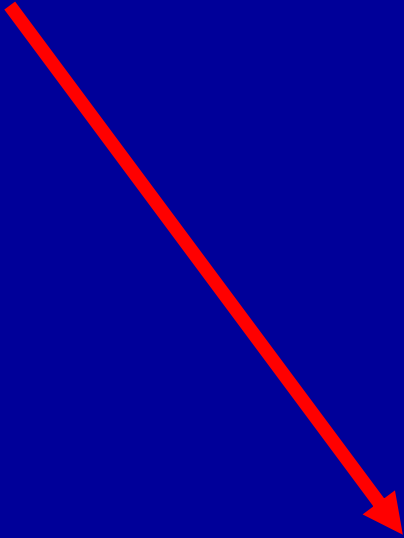
Økonomi

Et
bestemt
fag

Faglige

Sociale

Andre betydninger
af ordet Laug /Lav

Ejerlav

Bylav

Hvad er et laug?
Uddybende:

Organiseringsform for **håndværkere** i
købstæderne Højmiddelalderen
(11. århundrede/ midten af 1300 tallet)

Håndværkerlaug

Fra senmiddelalderen og fremefter

Handelslaug

(købmandslaug)

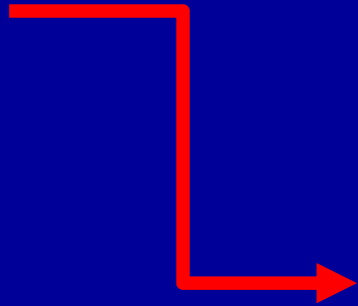
I løbet af 1700-tallet

Fabrikslaug

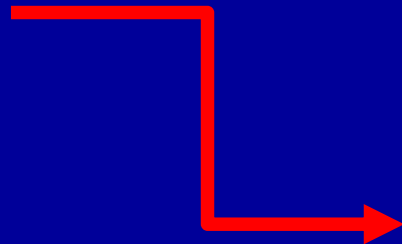
Andre typer

Laugene - en videreudvikling
af de middelalderlige
GILDER

Samfundets
differentiering

Laug

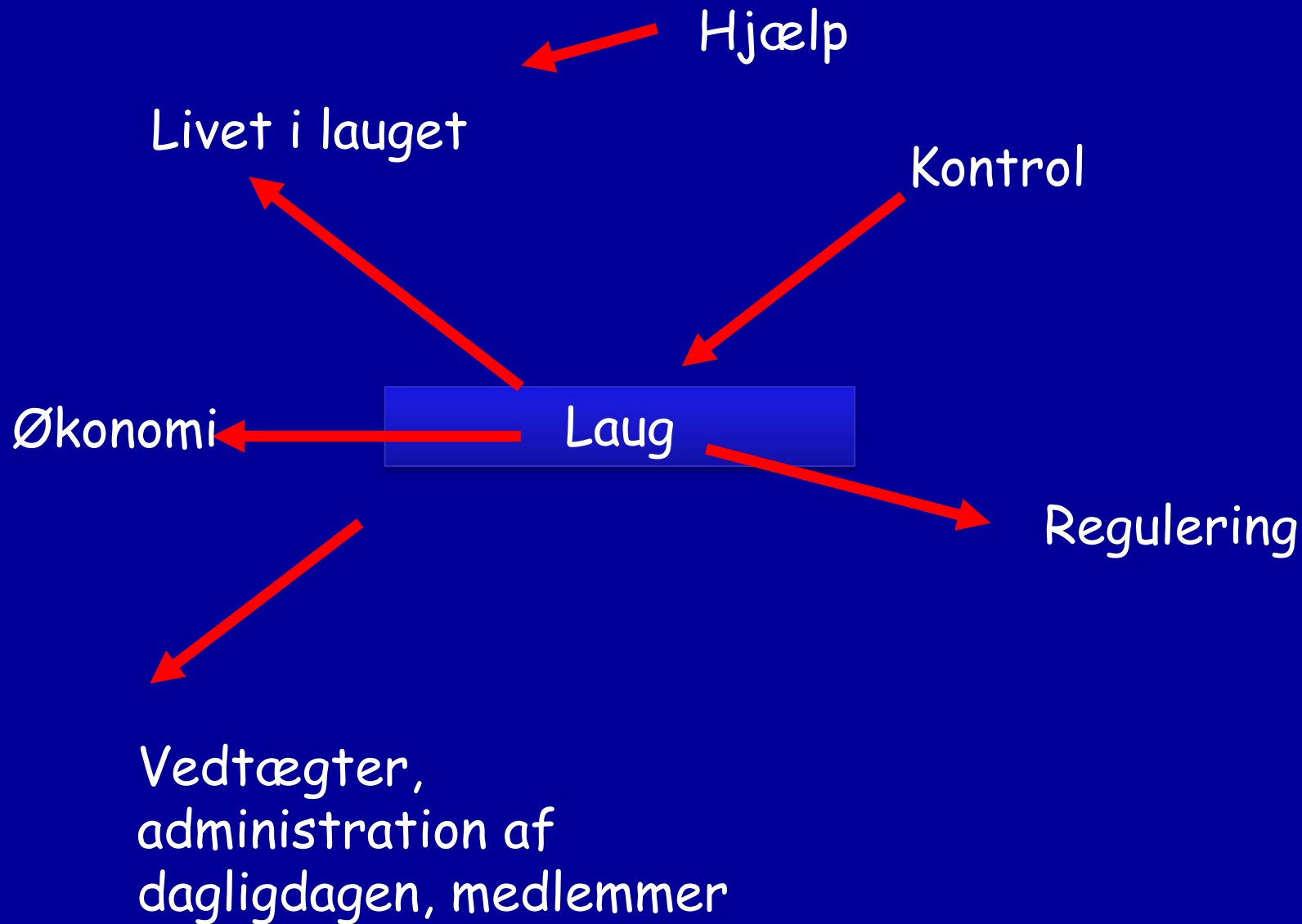
Arbejdsdeling så vidt
fremskreden

At det kan
betale sig
udelukkende
at ernære sig
ved én enkelt
næringsvej

Efterhånden som der
kom flere udøvere af
samme næring

Relevante problemfelter i
relation til laug = kildemuligheder

Relevante problemfelter i relation til laug

Laug

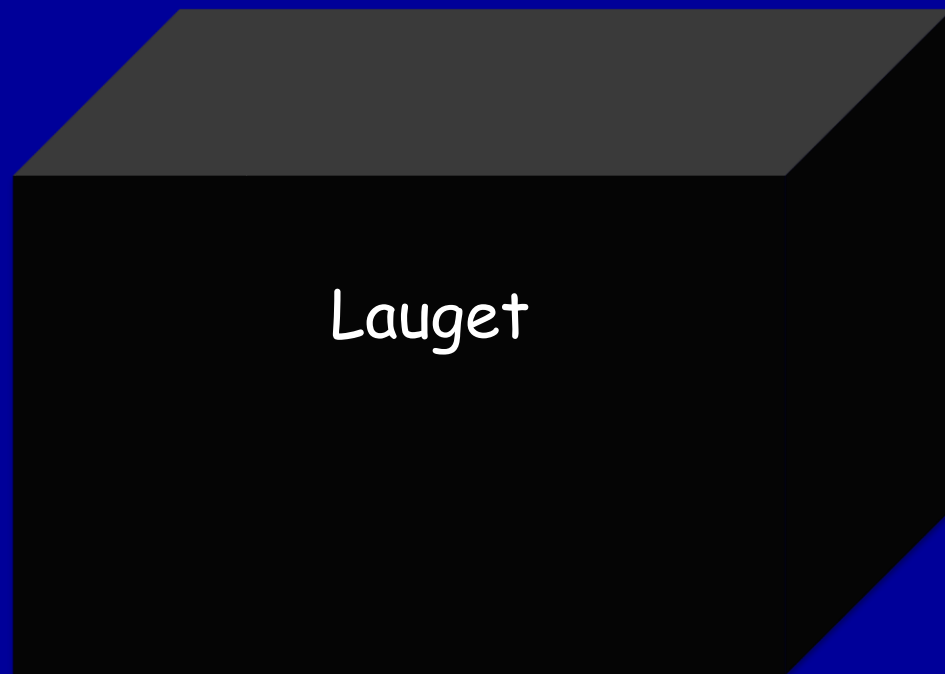
```
graph TD; Laug[Laug] --> A[Vedtægter, administration af dagligdagen, medlemmer]; Laug --> B[I al almindelighed]; Laug --> C[Fagligt];
```

Vedtægter,
administration af
dagligdagen, medlemmer

I al almindelighed

Fagligt

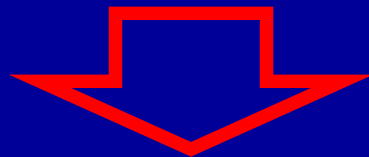
Dagliglivet

Regler,
vedtægter
beslutninger

Vedtægter

Skråer → Artikler → Laugsartikler

Eneret på oplæring af lærlinge og svende
Bedømme faglig duelighed

De laugsmæssige erhverv kunne kun udøves af
personer, som havde vundet borgerskab og som var
optaget i det pågældende laug

Opsporing sammen med politiet

Laugsartiklerne for Seilmagerne 27. oktober 1741

Artikel 1:

Ingen naae ernære sig af Seil-,
Flag- og Compas-Mager
Professionen eller derpaa holde
Svende og Dreng, før han sit
Mesterstykke har forfærdiget
og som Mester i Lauget er
indskrevet, samt sit Borgherskab
derpaa haver vundet"

1741. 478 P. Art. for Seilmagerne 1x §.

27 Oct. Laugs- Art. for Seil-, Flag- og Compas-
Magerne i Kbhavn. Gen. L. Occ. og Com. Colleg.
P. 175.

See Nr. 11 Jul. 1748. 9 §. Cfr. Pl. 20 Oct.
1783 (*).

1.) Ingen maa ernære sig af Seil-, Flag- og Com-
pas-Mager Professionen eller derpaa holde Svende og
Dreng, før han sit Mesterstykke har forfærdiget og som
Mester i Seil-, Flag- og Compas-Mager Lauget er ind-
skrevet, samt sit Borgherskab derpaa haver vundet. Hvo
herimod handler, straffes som en Juster, og den, der
handler imod Loven og andre Grr. X.) Paa det

alle inden og uden Riget, som i Kbhavn lade forfærdige
noget nyt Arbejde af det, som i denne § specificeres, ikke
med usadvantlig Arbejdsløn skal bebyrdes, skal enhver Mes-
ter efter følgende Tapt (forandret ved Pl. 1 Jul. 1782),
enten Vedkommende selv eller Seilmagerne forskaffe det
dertil fornødne, nyde i Arbejdsløn: 1.) For alle Slags
nye Seil, som forfærdiges af Kbhavn, Kjøge, Sønder-
borg, Niga, Peterborg og Hollandsk Manufactur, som
er 4 $\frac{1}{2}$ Quarteer bred, deraf betales for en Alen i Ar-
bejdsløn, syet paa begge Sider med Tillæg af Vig, Seil-
garn, Line til Ref, Naale og Lisholler, i alt færdiggjort, 6
fl. 2.) Flensborger og Nabentræes Seildug, som holder
meest en Alen i Bredden, Arbejdsløn med Vig, Seilgarn,
Line til Ref, Naale og Lisholler, 4 Alen 4 fl. 3.) Lybsk
Seildug, som er 3 $\frac{1}{2}$ Quarteer bred, ligesaa færdiggjort
med Vig, 4 Alen 6 fl. 4.) Hollandsk Claver eller Bram-
seils Dug, som er bred 7 4 $\frac{1}{2}$ Quarteer, ligesaa færdig-
gjort, som meldt, og dertil med en Maad i Ryggen
af Dugen, 4 Alen 6 fl. 5.) Parret til lette Seil, som
er 5 Quarteer brede, ligesaa færdiggjort med alt, 4 Alen
5 fl.

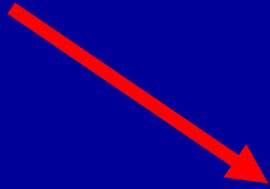
(*). Samt Nr. 15 Dec. 1741 og 27 Oct. 1758.

Artiklerne oprindeligt godkendt af
lauget selv, men fremtræder som
godkendt af Borgmester og Råd

Fra 1500-tallet i stigende grad
godkendt af kongen

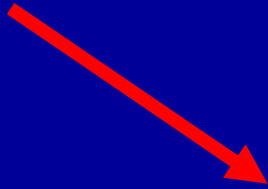

Bønhaser

Medlem af laugget
men arbejder selvom
ikke berettiget
dertil

Fuskere

Ikke medlem af
laugget men
arbejder alligevel

For at holde styr
på det hele

Skrive tingene ned

Det centrale dokument er

LAVSPROTOKOLLEN (Laugsbøger)
Forhandlingsprotokol mm

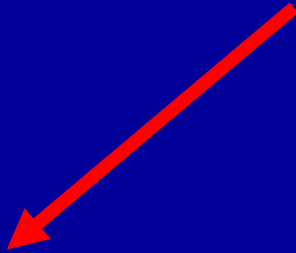
Meget blandet indhold

Kronologisk men!

Hovedgrupperinger inden for laug

I hovedtræk ens uanset
håndværk eller handel

Lavsoldermanden

Forskellige regler
for valg

Normalt valg for 2 år

Hjælpere - ofte
kaldet bisiddere

Forskellige
beslutningskompetencer

Lavsforsamlinger

Oldermandens opgaver

- Ro og orden
- Offentlige bekendtgørelser
- Efterspore fuskere og bønhaser
- Fortegnelser over laugets medlemmer
- Bindeleddet til myndighederne

Lærlinge

Svende

?Selvstændig
organisering

Mestre

= Laug^et

Medlemmer af handelslaug benævnes ofte
INTERESSENER

Man indskrives som
lærling /dreng

Geburtsbreve

Berettiget til at aflægge svendep prøve (svendestykke)

Prøvetid

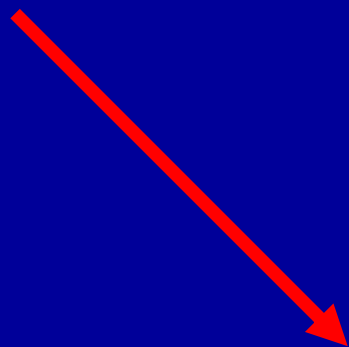
Læretid 2-6 år

Indskrivningspenge

Udskrivningspenge

Efter bestået
svendestykke
[UDSKRIVES] han
som svend

3-4 år som svend

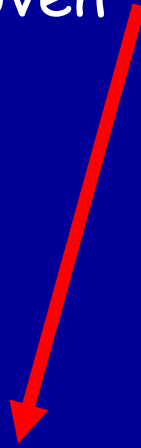

Man ændrer status
fra at være svend
til at komme i
mesterlære

Berettiget til at
gøre mesterstykke

Bestå mesterprøven

Indskrivning i det egentlige
LAUG

Svendene dannede ofte
en art selvstændig
laugsorganisation

Svendelaug

Svendeforbindelser

Svendekorporationer

Svendelaugene ledes af
OLDGESELLER

Københavns Tømrerlaug, del af reg. i DAISY

1896	1903	Regnskaber
1941	1959	Regnskaber med bilag
1883	1942	Regnskabsbilag
1676	1749	Regnskabsprotokol
1918	1944	Reservefondets hovedbog
1933	1957	Revision af anmeldereger
1941	1961	Revisionsprotokoller
1943	1968	Rundskrivelser
1960	1965	Sager vedr. Oldermændene Georg Stigel Nielsen og A.C. Christensen
1938	1958	Sager vedr. Oldermændene Georg Stigel Nielsen og A.C. Christensen
1941	1950	Sager vedr. Priskontrolrådet
1742	1826	Specifikationer over vurderinger og besigtigelser, forrettede af lavmestre
1926	1937	Status
1939	1948	Statusbog
1853	1861	Svendelavets brevkopibog
1691	1826	Svendelavets hovedbog
1750	1874	Svendenes kvartals- og regnskabsprotokol
1741	1805	Svendenes sygeprotokoller
1802	1826	Svendenes tidepengeprotokol
1849	1861	Svendenes til- og afgang
1941	1958	Særlig volgiftsret vedr. lavets anmeldereger
1675	1915	Tegninger, billeder mv.
1908	1939	Tilvebringelse og revision af priskuranter
1907	1910	Tømrermestrenes Diskussionsklub
1950	1971	Tømrermestrenes Lands sammenslutning
1890	1902	Tømrermestrenes Understøttelsesforening
1934	1958	Udgåede breve
1954	1968	Udregningsfondens kassebog
1946	1954	Udregningsfondets kvitteringer
1943	1957	Udvalget til fastsættelse af priser på nye forekommende arbejder
1899	1928	Understøttelsesfondets forhandlingsprotokol
1903	1942	Understøttelsesfondets hovedbøger
1909	1933	Understøttelsesfondets kopibog
1903	1970	Understøttelsesfondets regnskaber mv.
1903	1970	Understøttelsesfondets regnskaber og ansøgninger
1916	1948	Vedr. forsikring
1922	1959	Vedr. lavets eiendomme
1903	1966	Vedr. Nybrogade 20-22
1922	1969	Vedr. overenskomster
1917	1969	Vedr. reservefondet/fællesfondets korrespondance
1899	1964	Vedtægter og andre bestemmelser
1857	1928	Vurderingsprotokol
1742	1762	Vurderingsprotokol
1908	1958	Æresrettens kendelser og korrespondance
1911	1965	Årsregnskaber for lav og anmelderkontor

Svalværet

Svendelavets brevkopibog

Svendelavets hovedbog

Svendenes kvartals- og regnskabsprotokol

Svendenes sygeprotokoller

Svendenes tidepengeprotokol

Svendenes til- og afgang

Særlig velgiftsret vedr. lavets anmelderegler

Tegninger, billeder mv.

Tilvejebringelse og revision af priskuranter

Temrermestrenes Diskussionsklub

Temrermestrenes Landsammenslutning

Temrermestrenes Understøttelsesforening

Udgåede breve

Relevante problemfelter i relation til laug

Økonomi

Laug

Lavskasse (mesterlade)

Svendekassen (Svendeladen)

Indtrædelsespenge

Indskrivning /udskrivning

Kontingent (kvartalspenge)

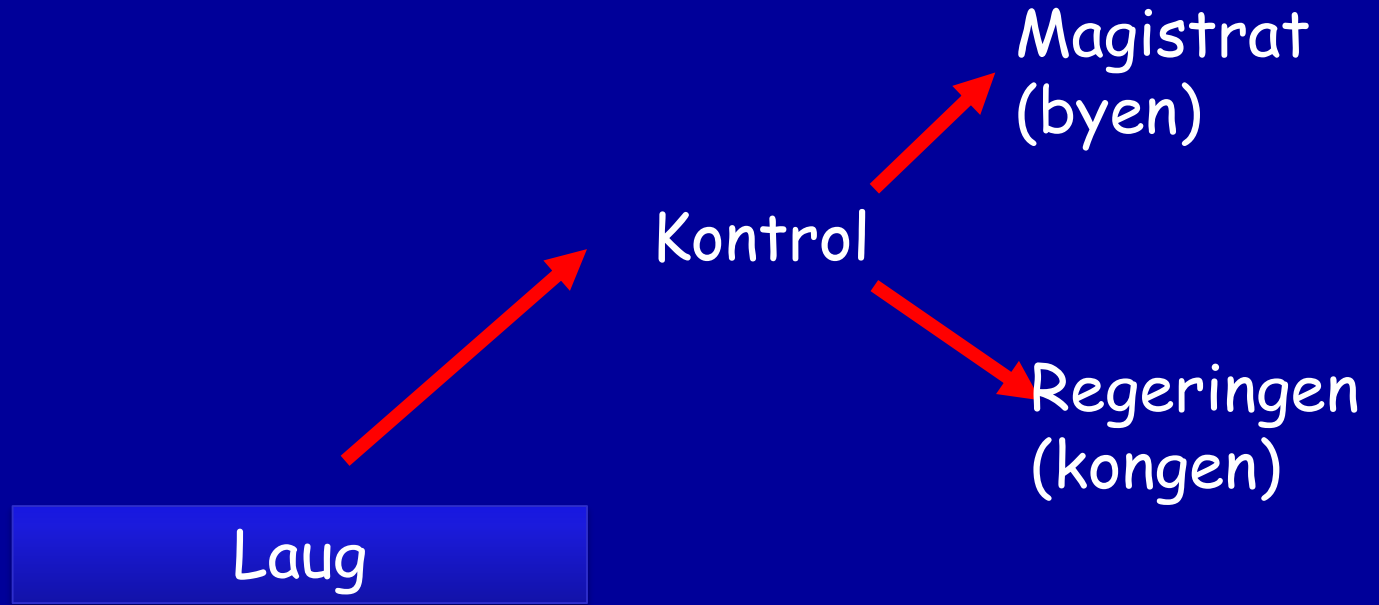
Betaling for opnåelse af mesterstykke

Syge, fattig, tidepenge

Brug jeres sunde
fornuft

Revision af regnskab hos magistraten

Relevante problemfelter
i relation til laug

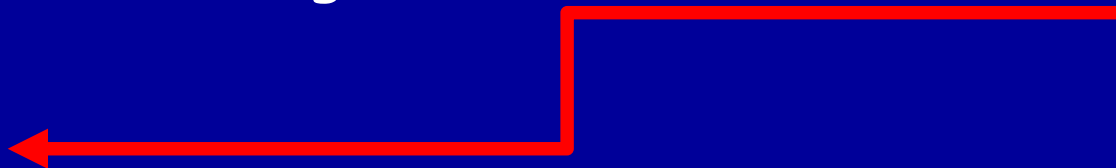

Mantra i 12.-14. århundrede hos
centralmagten

Håndværk i købstæderne

Skabe baggrund for en stærk
borgerstand med gode økonomiske
muligheder

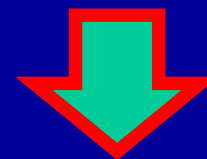

Fremme borgernes velstand,
skattebetaling, vareforsyning først og
fremmest levnedsmidler

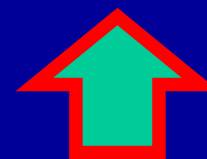

Statsmagten understøtter

Men - staten må også regulere qua laugenes monopolagtige stilling

Laugene søger mest mulig selvstændighed

Magistrater

Danske Kancelli

Indenrigsministeriet

Borgerskab, deltagelse i møder,
autorisationer, priscouranter

Myndighederne /staten

Laugsorganisationen var lokal og afpasset efter de lokale markeder

Skal både sikre producenterne og forbrugerne

Laugene havde reelt monopol - til gengæld måtte øvrighederne have ret til udbredt kontrol

Samme dag
suor Niels
Bentssenn
burreskaff
oc hans
forloffuere
erre Oluff
Hellesinn,
Matis
Lauritsenn..

at huad de gjorde der wdii, da wille de lade thennom nøffue met,
oc fick for^{ne} Knud Bagge 1 dalir for sin skade.

Samme dag forbød burgmester oc raad Iørgiin Glarmestere at
5 antuorre nogle aff de penninge, som han skall giffue for den
gaard, han haffuer kiøfft fra sig, før end hand finge loff aff burg-
mester oc raad.

Oc samme dag skøtte Mattis Perssenn it hus oc bygning fra helle-
10 ge(st)us oc fra Hellegestus myndere oc till Iens Mortenssen, bot-
gere her y Helsingør, oc stadffeste Hans Skonning, Oluff Hellesin,
Herluff Persen dette skøde.

(Henrich Møllebeck.)

15 Samme dag wor Henrick Møllebec i rette met sinne forloffuere
for burgmester oc raadt for 10 daler, de hadde sagt goid for
hannom, som wor Hans Pouelssinn, raadmand, Hans Skonning,
Rasmus Bagere paa Stengadin, Iens Krogemagere, Oluff Hellesinn,
oc fick for^{ne} Henrick Møllebeck dag till Hellig tre konger dag.

20

(Suor burreskaff.)

Samme dag suor Niels Bentssenn burreskaff, oc hans forloffuere
erre Oluff Hellesinn, Mattis Laurittsenn, at for^{ne} Niels skal bo i
try aard her y byin oc skatte oc skylle effther sin formue oc siden
25 flytte aff met minde.

Samme dag sor oc Bo Iensen Skomagere burreskaff, oc hans for-
loffuere erre Iørgen Skomage(r) oc Niils Iørgensen.

Samme dag sor oc Iørgenn Refflare burreskaff, oc hans forloffuere
erre Mattis Persen, Oluff Hellesinn.

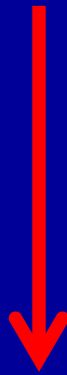
30 [22r] Samme tid suor oc Christiern Bryggere burreskaff, hans for-
loffuere erre Mattis Persen, Iørgen Hanssenn.

Lauritz Anderssen Skreddere suor oc burreskaff, oc hans forloffuere
er Tyge Smid, Hans Gregoritssen.

Anders Pedersen Skreddere suor oc burreskaff samme dag, oc hans
35 forloffuere er Arrill Refflare, Iens Krogemagere.

Samme dag wor skickiid aff burgmester oc raadt disse effther^{ne}
dannemend at gørrer in granskinn paa ten rennestein for Hans

Borgerskaber - officiel
tilladelse til at udøve
erhverv i en købstad

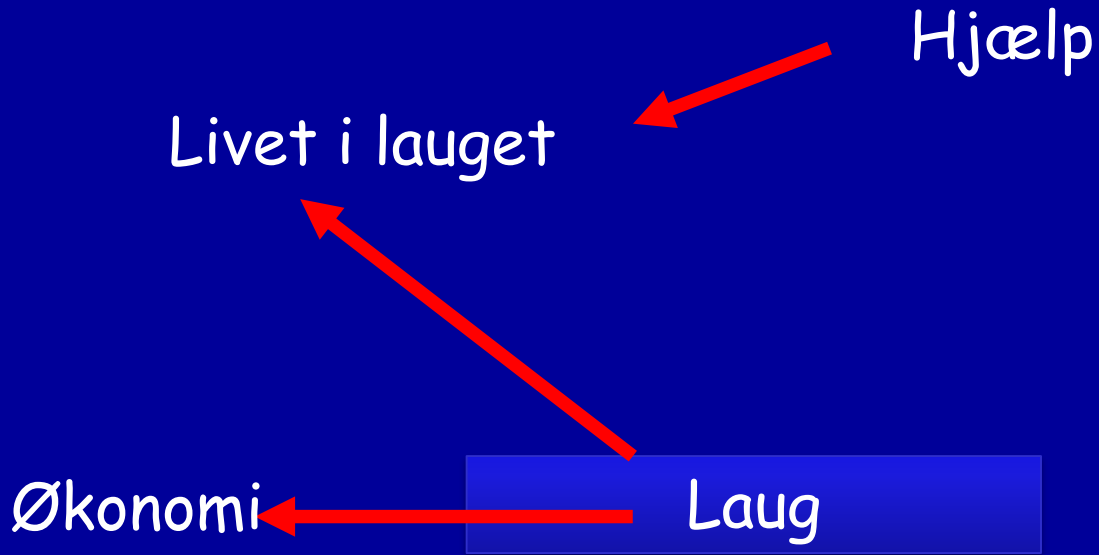

Borgerskabsprotokoller

Rådstueprotokollen

Næsten altid alfabetiske navneregistre

Relevante problemfelter
i relation til laug

Relevante problemfelter i relation til laug

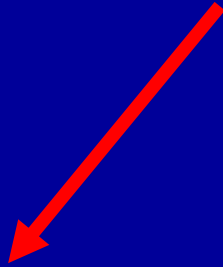
Laug


```
graph LR; Laug[Laug] --> Regulering[Regulering]
```

Regulering

Fra begyndelsen af 1600-tallet: Merkantilismen

Øget statslig
kontrol

Udviklingen inden for
fabriksvirksomhed

Stigende uvilje mod
laugsmonopolerne

Frimestre

1713

Ved hvert laug
må optages 1-2
frimestre, der
må holde en
svend men ikke
oplære drenge

Københavns brand 1728

1761 Også tilladt at
holde dreng

Forordningen 1800 21/3

Man skal have
arbejdet i 4 år som
svend for at kunne
blive frimester

Øget statslig regulering

Ideologisk modvind

1857-lovene

Snedker Joest Hendrich ansøger 1735
Danske Kancelli om tilladelse til at nedsætte
sig som frimester

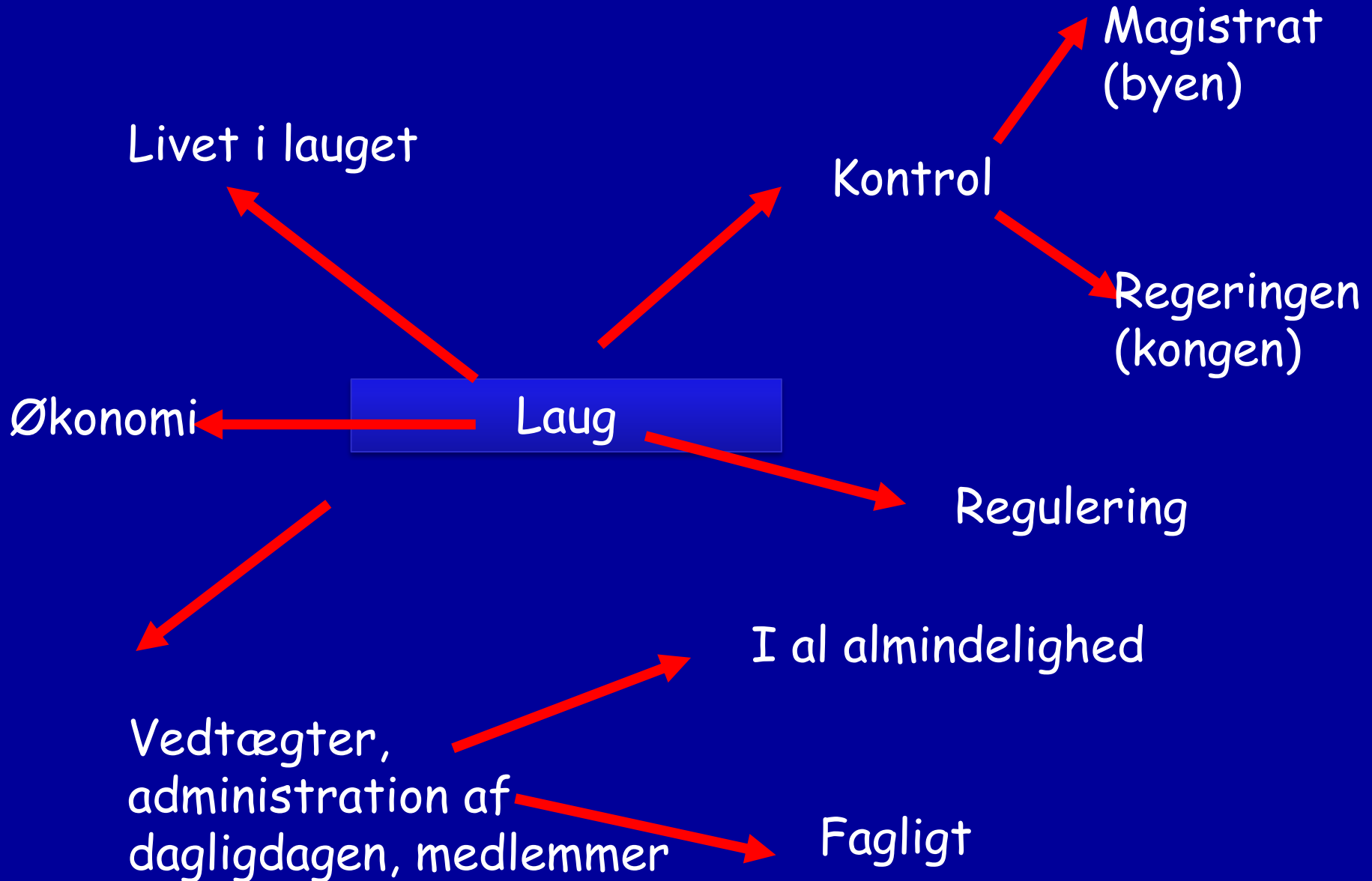

Kbh. anbefaler: Supplikanten var
"beladt med Sindets Uroelighed og
Fattig"

Betingelse: Supplikanten må IKKE
beskæftige svende eller
læredrenge

Relevante problemfelter i relation til laug

Andre kilder

Vandreboøger

Retsbetjentarkiverne

Krav 1828 for de rejsende
håndværkersvende

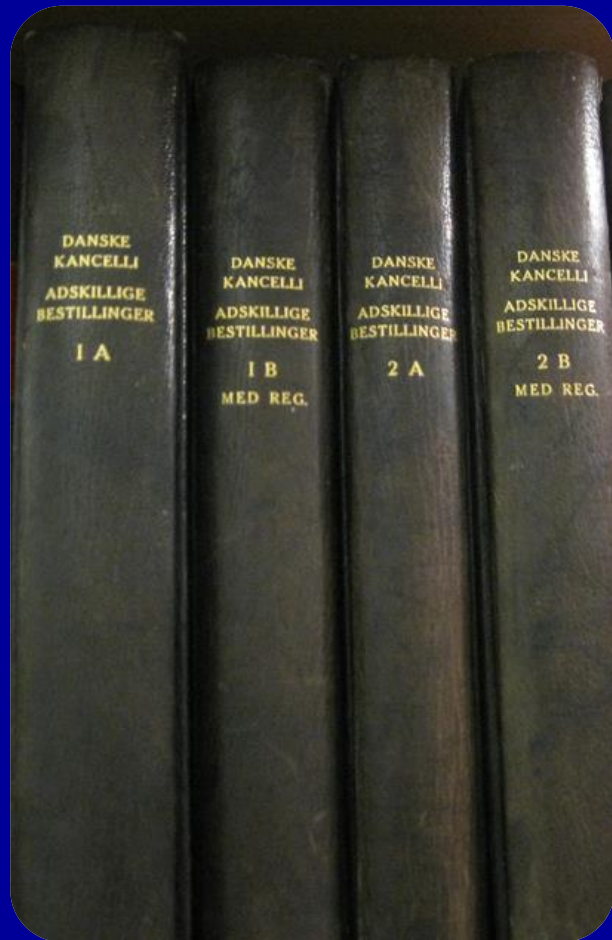
Udstedes og påtegnes i
KØBSTÆDERNE

Byfogedarkiverne

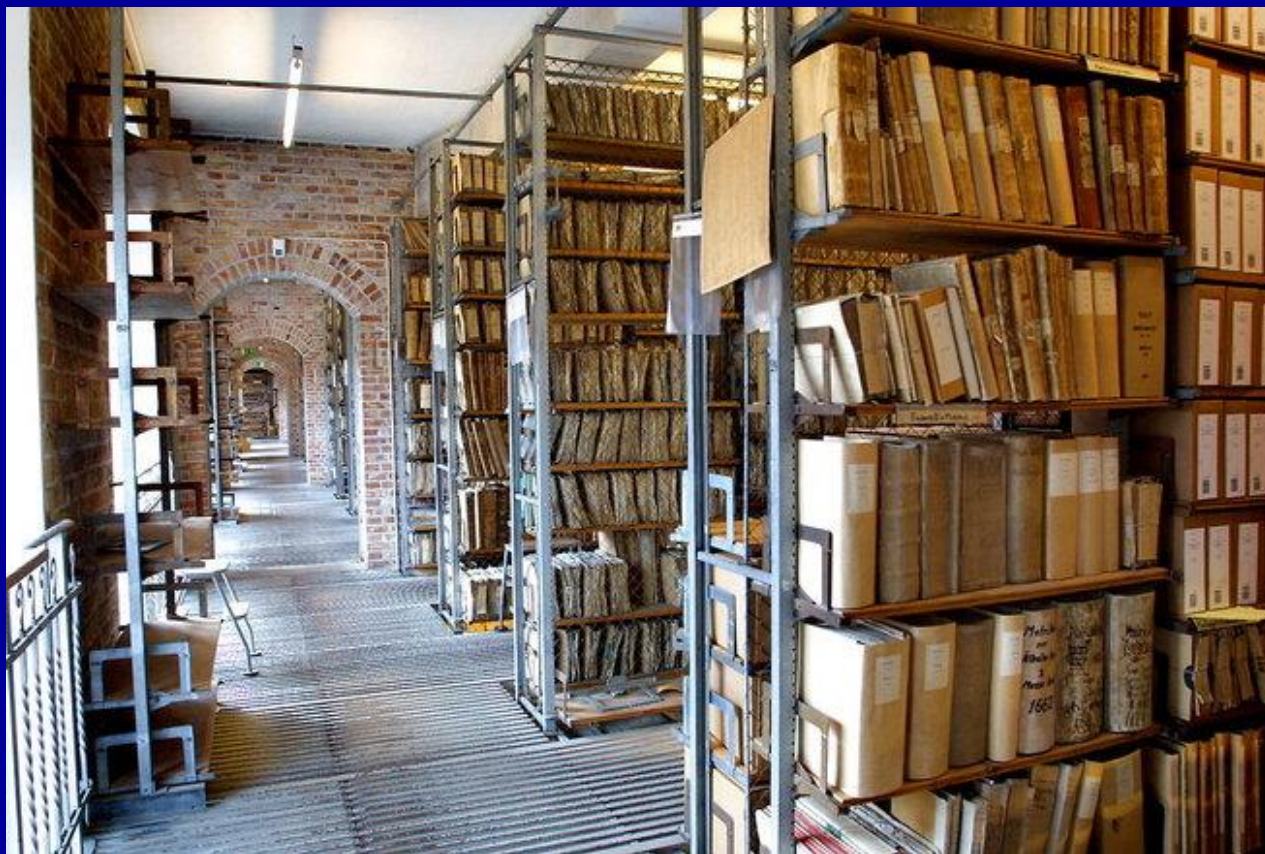
Lempelser i 1886

Danske Kancelli

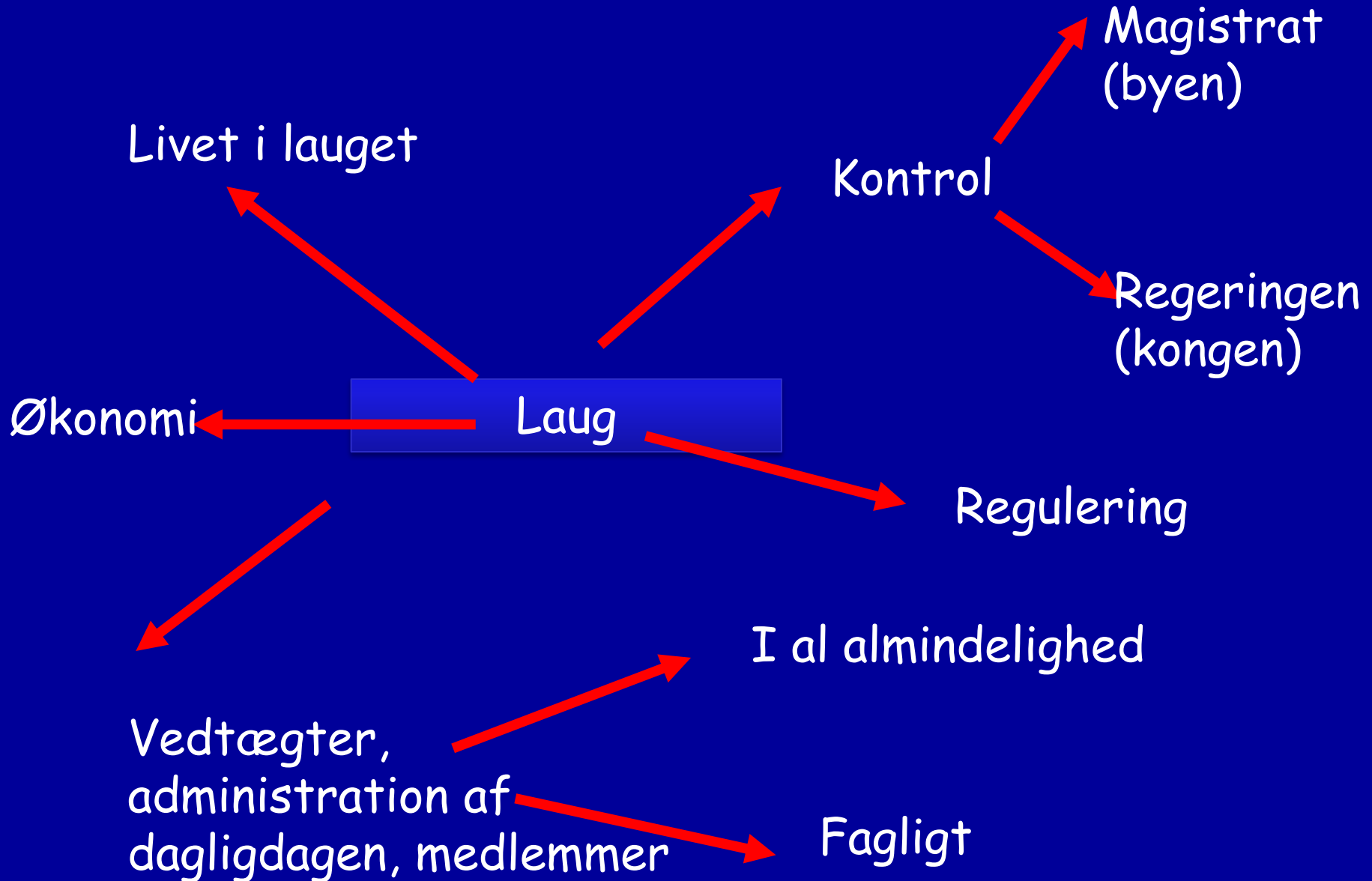
Adskillige bestillinger

Om det at arbejde med
laugsarkivalier

Relevante problemfelter i relation til laug

Problemstilling

Hans Caspersen er registreret i
folketællingen 1840 som tømrer
i Vejle

Hvor er han født?

Kan laugsarkivet give mig
oplysninger?

Sund fornuft-

registrering ved optagelsen

Magdalene Olufzdatter
har været gift med
Gørtler Mouritz
Søfrensen.

I folketællingen 1850 er
hun registreret som
enke

Får hun understøttelse af lauset?

HUSK

- Meget gamle arkivalier
- Store forskelle fra det ene laug til det andet
- Store lokale forskelle
- Mange forskellige instanser er involveret
- Ej nødvendigvis sammenhæng mellem anes bopæl og laug

Arkivskaber:
Århus Murerlaug

Fra	Til	Officielle navne
1862		Århus Murersvendelaug
1672	1862	Århus Murerlaug

Branche: Bygge- og anlægsbranchens organisationer
Lønmdt.org., bygge- og anlægsbranchen

Kommune: Århus

Læs mere om [arkivskaber](#)

Fra 	Til	Arkivserier
1848	1848	Akter vedr. mesterstykker
1872	1872	Forslag til priskurant
1853	1872	Kassebog for svendelaug
1763	1871	Korrespondance mv.
1749	1863	Lauqsprotokol
1862	1880	Love
1834	1886	Lærebreve
1713	1792	Lærekontraktprotokol
1816	1830	Materiale vedr. laugets anerkendelse
1761	1834	Mestertegninger
1828	1857	Plakat og reglement vedr. svendelaugets sygekasse
1830	1852	Regninger
1851	1879	Regnskabsbog for svendelaug
1730	1823	Tidepengebog

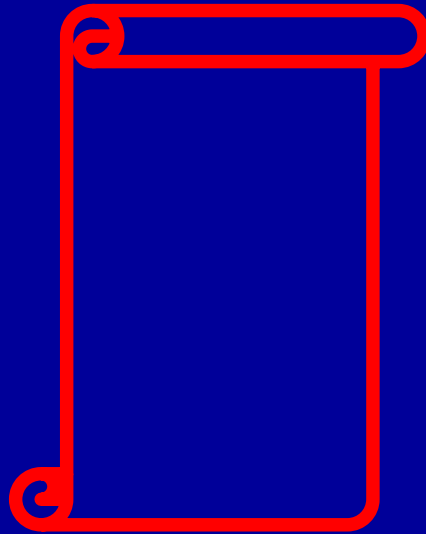
Ny Søgning

Århus
Murerlaug

Registratur i
DAISY

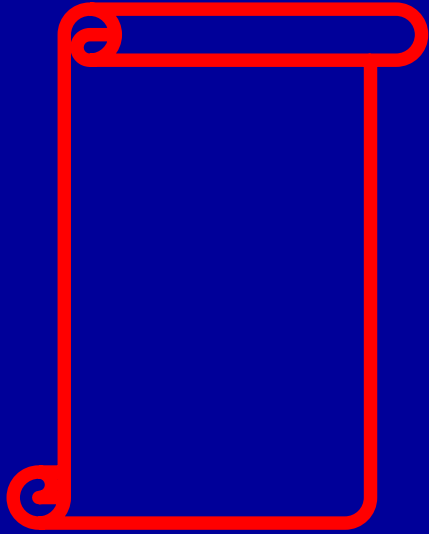

Laugsprotokollen er ofte den
protokol, hvor man skal starte

Men.....

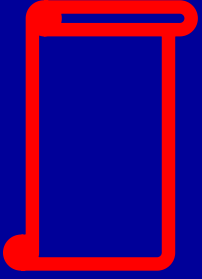
<u>Fra</u> (?)	<u>Til</u>	<u>Arkivserier</u> (?)
1848	1848	<u>Akter vedr. mesterstykker</u>
1872	1872	<u>Forslag til priskurant</u>
1853	1872	<u>Kassebog for svendelauget</u>
1763	1871	<u>Korrespondance mv.</u>
1749	1863	<u>Laugsprotokol</u>
1862	1880	<u>Love</u>
1834	1886	<u>Lærebreve</u>
1713	1792	<u>Lærekontraktprotokol</u>
1816	1830	<u>Materiale vedr. laugets anerkendelse</u>
1761	1834	<u>Mestertegninger</u>
1828	1857	<u>Plakat og reglement vedr. svendelaugets sygekasse</u>
1830	1852	<u>Regninger</u>
1851	1879	<u>Regnskabsbog for svendelauget</u>
1730	1823	<u>Tidepengebog</u>

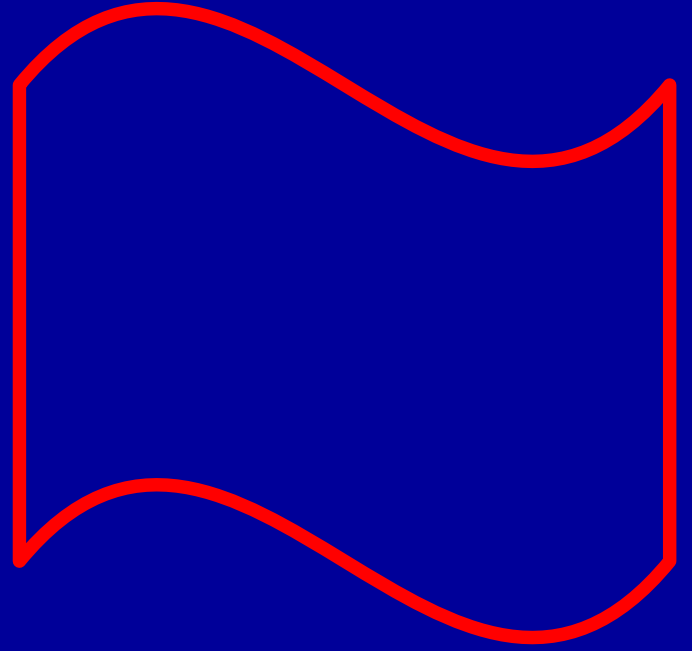
Hvilke oplysninger findes i laugsprotokollen?

Genskabe laugets daglige administration

A

B

Malerlavets arkiv

Arkivserier

Ligkasseprotokol 1747-1866
Kontrabog for ligkasseprotokollen 1814-1866
Laugsprotokol 1823-1859
Schreib- und Quartal-Buch für die kunstliebende Mahlergesellen Anno 1721 1721-1749
Diverse dokumenter 1687-1889
Oldermandens laugsbog 1699-1858
Forhandlingsprotokol 1736-1823
Forhandlingsprotokoller 1845-1906
Forhandlingsprotokol for faglige møder 1898-1913
Forhandlingsprotokol for voldgiftsretten i malerfaget 1893-1918
Forhandlingsprotokol for prislisteudvalget 1907-1908
Mesterbøger 1734-1863
Register over mestre 1850-
Medlemsprotokoller 1887-1918
Register over mestre og deres svende 1845-1853
Protokol for svendene 1800-1845
Drengenes ind- og udskrivningsprotokoller 1785-1846
Ind- og udskrivningsprotokoller for lærlinge m.reg. 1843-1885
Journal 1787-1902
Kopibøger 1836-1930
Kopibog for nordre birks malermesterforening 1910-1914
Kopibog for Fællesforeningen af Danmarks malermestre m.reg. 1917-1921
Kopibog for voldgifts- og æresretten for Fællesforeningen af Danmarks Malermestre m.reg. 1903-1920
Breve til og fra oldermand Tilly 1849-1861
Breve fra akademiet 1826-1858
Kvartalsbøger 1751-1863
Regnskabs- og referatprotokoller 1804-1836
Regnskabsprotokoller 1836-1892
Udgifter ved mesterstykkers forfærdigelse 1847-1858
Kassebog 1886-1888
Protokol over medlemkøbt med register 1894-1906

Arkivserier består af en eller flere bestillingsenheder

Malerlavets arkiv

Arkivserier

- Ligkasseprotokol 1747-1866
- Kontrabog for ligkasseprotokollen 1814-1866
- Laugsprotokol 1823-1859
- Schreib- und Qvartal-Buch für die kunstliebende Mahlergesellen Anno 1721 1721-1749
- Diverse dokumenter 1687-1889
- Oldermandens laugsbog 1699-1858
- Forhandlingsprotokol 1736-1823
- Forhandlingsprotokoller 1845-1906
- Forhandlingsprotokol for faglige møder 1898-1913
- Forhandlingsprotokol for voldgiftsretten i malerfaget 1893-1918
- Forhandlingsprotokol for prislisteudvalget 1907-1908
- Mesterbøger 1734-1863
- Register over mestre 1850-
- Medlemsprotokoller 1887-1918
- Register over mestre og deres svende 1845-1853
- Protokol for svendene 1800-1845
- Drengenes ind- og udskrivningsprotokoller 1785-1846
- Ind- og udskrivningsprotokoller for lærlinge m.reg. 1843-1885
- Journal 1787-1902
- Kopibøger 1836-1930
- Kopibog for nordre birks malermesterforening 1910-1914
- Kopibog for Fællesforeningen af Danmarks malermestre m.reg. 1917-1921
- Kopibog for voldgifts- og æresretten for Fællesforeningen af Danmarks Malermestre m.reg. 1903-1920
- Breve til og fra oldermand Tilly 1849-1861
- Breve fra akademiet 1826-1858
- Kvartalsbøger 1751-1863
- Regnskabs- og referatprotokoller 1804-1836
- Regnskabsprotokoller 1836-1892
- Udgifter ved mesterstykkers forfærdigelse 1847-1858
- Kassebog 1886-1888
- Protokol over medlemkøbt med register 1894-1905

Arkivserier består af en eller flere bestillingsenheder

FRA TIL ARKIVSERIER

1403 1971 Arkivregistratur, Lavsarkiver København

1732 1810 Indtægts- og udgiftsbog

1634 1906 Lavsprotokol ←

1662 1801 Protokol over til- og bortrejsende svende

1781 1881 Svendenes Geschenk- og indskrivningsbog

1740 1863 Svendenes regnskabsbog

1675 1860 Svendeprotokol ←

1777 1906 Tidepengebog

1675 1863 Tidepengeprotokol

HVOR?

Skomagerlav
skilt i træ
1718, Vejle

Skomagersvendenes
lavsskilt, Vejle

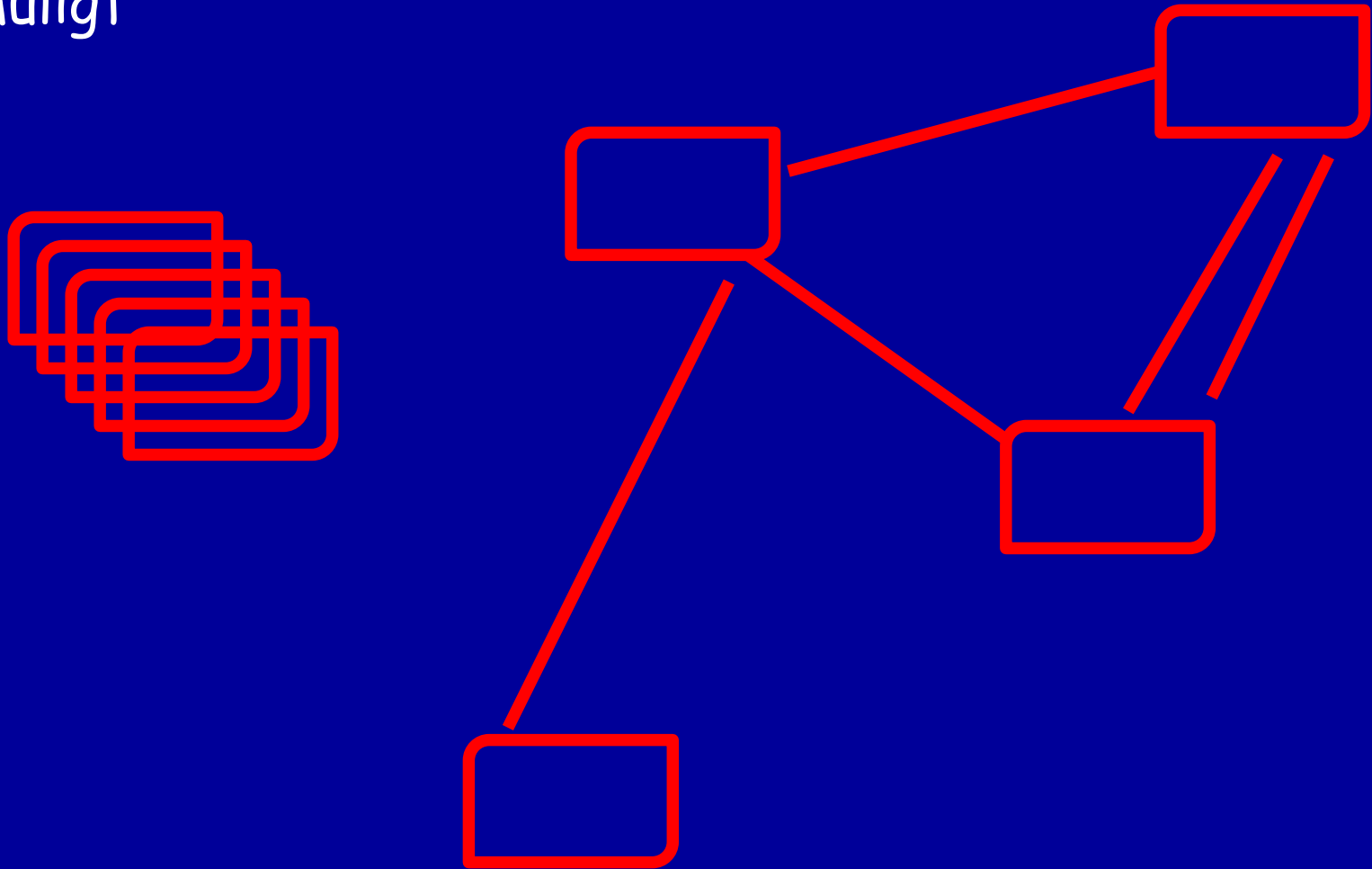

- Private arkiver
- Statens Arkiver først og fremmest "Landsarkiverne" og Erhvervsarkivet
- Københavns Stadsarkiv
- Lokalarkiver
- Laugene selv

BEMÆRK:

Sammenlægning af flere købstæders laugsvæsen

Start med Borgerskabet hvis muligt

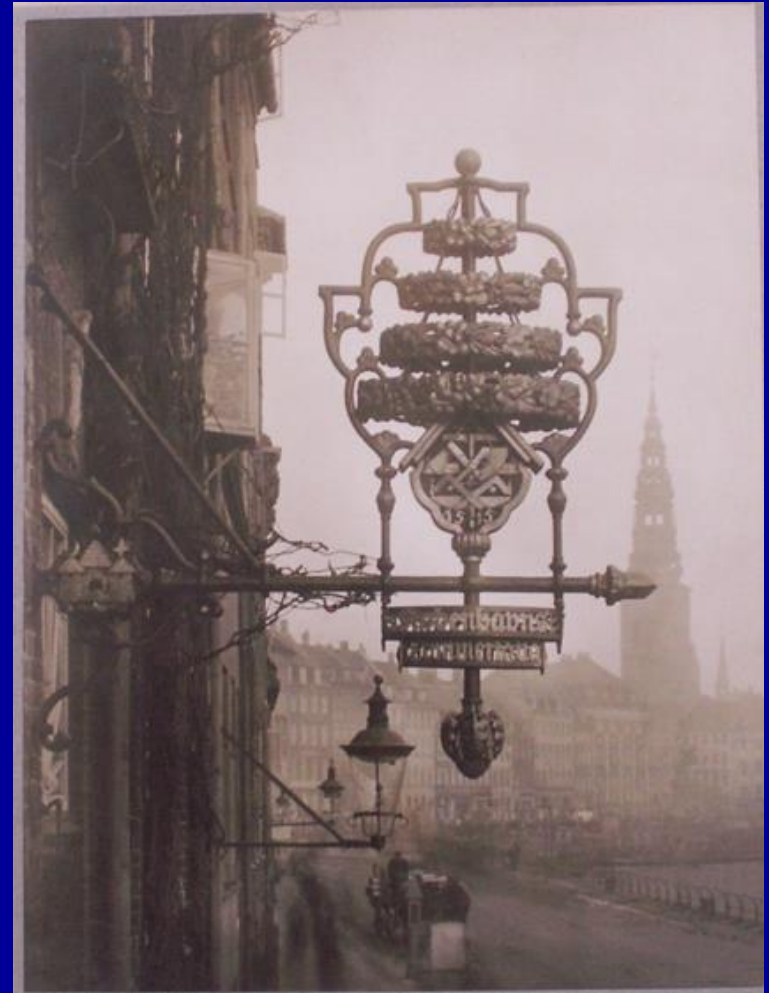

3xI

Identificér det rigtige laug

Identificér det rigtige
arkivalie

Identificér den rigtige
person

DAISY
www.sa.dk

ARKIV DK
www.arkiv.dk